

2030 ENGELSİZ VİZYON

2030
ENGELSİZ
VİZYON

İÇİNDEKİLER

Sunuş.....	4	Hakların Korunması ve Adalet.....	34
Önsöz	6	Hedef 1: Engellilerin ayrımcılığa karşı yasal olarak korunması	38
Giriş	8	Hedef 2: Engellilerin yasa önünde eşit tanınmasına yönelik bir sistemin oluşturulması	39
Engelsiz Vizyon	10	Hedef 3: Adalet hizmetlerinin engelliler açısından içermeci bir anlayışla güçlendirilmesi.....	40
İlkeler	12	Hedef 4 : Engellilerin siyasal yaşama katılımının güçlendirilmesi	41
Kapsam.....	13	Hedef 5: Engellilerin sömürü, şiddet, işkence, aşağılayıcı muamele ve ceza gibi insan onur ve haysiyetini zedeleyici muamelelerden korunması.....	42
Uygulama Yöntemleri.....	14	Hedef 6 : Engellilerin karar mekanizmalarına katılımın güçlendirilmesi	44
İzleme.....	17	Sağlık ve İyilik Hali	46
Politika Alanları.....	19	Hedef 1: Bütüncül bir yaklaşımla etkili önleme ve erken müdahale hizmetlerinin geliştirilmesi.....	50
İçermeci ve Erişilebilir Toplum.....	20	Hedef 2 : Engelliler açısından kapsayıcı, karşılanabilir ve erişilebilir sağlık hizmetlerinin güçlendirilmesi.....	51
Hedef 1: Engellilik alanında hak temelli yaklaşımın yaygınlaştırılması	24	Hedef 3 : Çeşitlendirilmiş terapi yöntemlerini de kapsayan rehabilitasyon hizmetlerinin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması	52
Hedef 2: Engellilerin sosyal, kültürel etkinlikler ile turizm, rekreasyon ve spor faaliyetlerine katılımının güçlendirilmesi	25	Kapsayıcı Eğitim.....	54
Hedef 3: Kamu kullanımına açık alanların erişilebilirliğinin sağlanması	26	Hedef 1 : Birlikte yaşama kültürünü destekleyerek özel gereksinimi olan çocukların akranlarıyla birlikte eğitimin her kademesine katılımının sağlanması.....	58
Hedef 4: Erişilebilir konut hizmetlerinin geliştirilmesi	28		
Hedef 5: Ulaşım hizmetlerinin ve sistemlerinin erişilebilir hale getirilmesi.....	29		
Hedef 6: Bilgi ve iletişim teknolojileri ile elektronik hizmet sistemlerinin erişilebilirliğinin artırılması.....	30		
Hedef 7: Erişilebilirlik izleme ve denetiminin güçlendirilmesi.....	32		

Hedef 2 : Özel gereksinimi olan çocuklara yönelik değerlendirme, yönlendirme ve izleme sisteminin güçlendirilmesi.....	59
Hedef 3: Engelli bireyler için ortaöğretim, mesleki eğitim, yüksek öğrenim, istihdam, yaşam boyu öğrenme ortamlarına geçiş tedbirlerinin alınması	60
Ekonomik Güvence	62
Hedef 1: Mesleki yönlendirme ve mesleki eğitim hizmetlerinin erişilebilirliğinin ve yaygınlaştırılmasının sağlanması	65
Hedef 2: Engelliler açısından açık, bütünleştirici ve erişilebilir istihdam imkanlarının geliştirilmesi	66
Hedef 3: Engellilerin istihdamının teşvikinde istihdam modellerinin çeşitlendirilmesi ve güçlendirilmesi.....	67
Hedef 4: Engellilerin girişimciliğinin desteklenmesi.....	68
Hedef 5: Engellilere gelir desteği, vergi düzenlemeleri gibi ekonomik destekler sunulması	69
Bağımsız Yaşam	70
Hedef 1: Engelliler ve ailelerine yönelik bağımsız yaşamı destekleyici çeşitlendirilmiş ve yeni nesil bakım hizmetlerinin geliştirilerek yaygınlaştırılması.....	73
Hedef 2: Uzun dönemli bakım hizmetlerinin güçlendirilmesi.....	75
Hedef 3: Engellilerin bağımsız yaşamını güçlendirmek için destek teknolojilerine ve araç-gereçlere erişimlerinin sağlanması.....	76
Hedef 4: Kişinin engelliliğinden kaynaklı gereksinimi olan bireysel destekler için kapsayıcı ve sürdürülebilir bir finansman sistemi kurulması.....	77

Afet ve İnsani Bakımdan Acil Durumlar78

Hedef 1 : Afet ve insani bakımdan acil durumlara ilişkin risk azaltma, hazırlık, müdahale ve iyileştirme çalışmalarının engelliler açısından içermeci ve sürdürülebilir bir yaklaşımla gerçekleştirilmesi	81
--	----

Uygulama ve İzleme82

Hedef 1 : Politika oluşturma ve uygulamanın izlenmesine yönelik veri ve istatistiklerin geliştirilmesi.....	86
Hedef 2 : Politika oluşturma ve izleme süreçlerinin çok taraflı ve katılımcı bir anlayışla koordine edilmesi.....	88

Ülke olarak kalkınma yolculuğumuzda hiç kimseyi arkada bırakmayan toplum vizyonu ile hareket ederek; kadın, erkek, çocuk, genç, yaşlı, engelli gibi ayrımları gözetmeksizin her bir bireyi toplumsal kalkınmamızın asli unsuru olarak görüyor ve bu yoldaki çabalarımızı devam ettiriyoruz. Hayatın bizatihi kendisinin kesintisiz bir değişim süreci olduğu gerçeği, daha adil ve eşitlikçi bir dünya için çabalarımızı kesintisiz sürdürmemiz gerektiğine işaret ediyor.

Bu bakış açısıyla diğer tüm alanlarda olduğu gibi engellilik alanında da son yirmi yılda çok önemli mesafeler kat ettik. Gelinek nokta bizim yarın için daha ileri bir noktayı hedeflememize manî değil. Bizim daha da ileri bir noktadan kastımız; engelli kişilerin kendi yaşamları üzerinde söz ve karar sahibi oldukları, özgür ve bağımsız bireyler olarak toplumsal yaşamın tüm alanlarında etkin bir biçimde var olabildikleri bir yaşam sürdürebilmeleridir.

Bu hedefe ulaşabilmek için engellilik alanındaki politikalarımızı yardım eksenli değil hak temelli bir anlayış ile

şekillendirdik. Bu sürecin en önemli yansıması ise, ülkemizde engelli vatandaşlarımıza yönelik bakış açısının değişim göstermeye başlamasıdır.

Yapılan çalışmaları bir lütuf olarak değil; uzun süredir eksikliği hissedilen hakların sahiplerine teslim edilmesi olarak değerlendiriyoruz. Okullarımızı, hastanelerimizi, işyerlerimizi, şehirlerimizi -yaşama dair akla gelebilecek her alanı- yeniden düzenlemeyi; bir başka ifade ile topyekûn bir dönüşümle toplumu yeniden inşa etmeyi istiyoruz. Bu süreçte istisnasız herkes sorumluluk sahibidir. Bu konunun kamu kurumları ve özel sektör kuruluşları, belediyeler, üniversiteler ve sivil toplum kuruluşları dahil toplumun tüm taraflarının ana önceliklerinden biri olması gerekmektedir.

Bugüne kadar kaydettiğimiz gelişmeleri bir adım daha ileriye taşıyacak ve 2030'a kadar tüm politika ve hizmetlerimizde engellilik açısından yol haritası olacak **“2030 Engelsiz Vizyon”** engellilerin eşit vatandaşlar olarak potansiyellerini gerçekleştirebildikleri içermeci bir toplum vizyonu hazırlanmıştır. Bu Vizyon Belgesi'nin engellilerin haklarının korunmasına ve güçlendirilmesine önemli katkılar sağlayacağına dair inancımı belirterek en kalbî duygularıyla hayırlara vesile olmasını temenni ederim.

Recep Tayyip ERDOĞAN
Cumhurbaşkanı

*Gayemiz;
engelli kişilerin kendi
yaşamları üzerinde
söz ve karar sahibi oldukları,
özgür ve bağımsız bireyler
olarak toplumsal yaşamın
tüm alanlarında
etkin bir biçimde var
olabildikleri bir yaşam
sürdürebilmeleridir.*

Engellilerin herkesle birlikte eşit hak ve özgürlüklere sahip olduğu tüm dünyada kabul edilen bir anlayış haline gelmiştir. Engelli bireylerin haklarının insan hakları hukukunun ayrılmaz bir parçası olduğu anlayışı hem bir insan hakları sözleşmesi hem de bir kalkınma belgesi niteliğinde olan Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme (EHİS)'yle de somutlaştırılmıştır. Bununla birlikte; küresel gündemi belirleyen ve hiç kimseyi arkada bırakmama hedefiyle kabul edilen 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Gündemi de engelli bireyleri tüm kalkınma süreçlerinin vazgeçilmez bir öznesi olarak kabul etmektedir. Günümüzde bu anlayış, ulusal düzeydeki politika ve uygulamalara da yön vermektedir.

Ülkemiz bu kapsamda, 2007 yılında EHİS'i imzalayan ilk devletlerden biri olarak engellilik alanında kaydettiği gelişmeleri daha da ileriye taşıma iradesini ortaya koymuştur. Engellilerin eşit vatandaşlar

olarak potansiyellerini gerçekleştirebildikleri içermeci toplum olma vizyonuyla; engellilerin toplumsal yaşamın tüm alanlarına ayrımcılığa uğramaksızın tam ve etkin bir şekilde katılımını sağlamak, ülkemizin engellilik alanındaki temel politikasını oluşturmaktadır. 2005 yılında çıkarılan Engelliler Hakkında Kanun'da da bu temel politika anlayışımız kendini göstermektedir.

Engellilik alanının doğal bir gereği olarak farklı kamu kurum ve kuruluşlarının görev ve yetki alanları içinde yürütülen politika ve uygulamalar da bu temel politika doğrultusunda dönüşerek devam etmektedir. Özellikle son dönemde sağlıktan eğitime, istihdamdan siyasal yaşama katılıma, adalete erişimden engelli bireylerin bağımsız yaşamlarını destekleyecek toplum temelli hizmetlerin geliştirilmesine yönelik yapılan çalışmalar başta olmak üzere engelli bireylerin

ekonomik, sosyal ve kültürel hayata katılmalarına yönelik önemli gelişmeler kaydedilmiştir. Yaşanan tüm bu gelişmelerin engelli bireylerin yaşamlarında karşılık bulabilmesi için hak ve hizmetlere erişim açısından anahtar bir işleve sahip olan erişilebilirlik konusunda da önemli gelişmeler kaydedilmiştir.

Bununla birlikte; engelli bireylerin bağımsız bir şekilde toplumsal yaşamın tüm alanlarına tam ve etkin katılımlarını sağlamak üzere, engellilik konusunun hak temelli ve içermeci bir anlayışla ele alınarak politika ve programlarda gözetilmesine ihtiyaç bulunmaktadır. Bu ihtiyaçtan hareketle; engellilik alanındaki gelişmelerin ortak bir payda ile şekillenip daha sistematik ve izlenebilir hale getirilmesi önem arz etmektedir. Bu doğrultuda, ülkemizde engelli bireylerin haklarının korunması ve geliştirilmesi konusunda yasal, kurumsal ve uygulamaya yönelik yapılması gerekenlerin hak temelli ve içermeci bir anlayış çerçevesinde güçlü bir iş birliği ve koordinasyonla gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Bu kapsamda; ülkemizde konunun odak noktası olan Bakanlığımız koordinasyonunda devletin engellilik alanında topyekûn yaklaşımına dair ortak bir yol haritası olacak Engelsiz Vizyon hazırlanmıştır.

Engelsiz Vizyon; engellilik alanında çalışan STK'lar- dan alınan geri bildirimler, 2013-2016 yılları arasında engelli hakları konusunda tüm kamu kurum ve kuruluşlarının katılımlarıyla oluşturulan göstergeler, EHİS ülke raporunun hazırlık sürecinde sorumlu ve ilgili tüm kamu kurum ve kuruluşları ile iş birliğinde yapılan izleme çalışmaları, EHİS Ulusal Ek Raporlama sürecine ilişkin odak toplantılardan derlenen bilgiler, EHİS raporlama süreci sonucunda ulusal

raporumuza dair Engelli Hakları Komitesi'nin Sonuç Gözlemleri ile bu gözlemlerin değerlendirildiği Kamu İstişare Toplantısı'nda alınan geri bildirimler ve Engelsiz Vizyon Belgesi hazırlıkları kapsamında gerçekleştirilen çalıştaylar ve yapılan resmi yazışmalar ile derlenen görüşler ışığında oluşturulmuştur.

Ülkemizin engellilik alanındaki vizyonunu ve yol haritasını ortaya koyan 'Engelsiz Vizyon', 2030'a kadar engellilik alanındaki politika, program ve hizmetleri ortak bir bakış açısıyla yönlendirmeyi sağlayacak üst düzey bir politika belgesi olarak; anaakım ve engellilik alanına özgü hizmetlere bütüncül bir çerçeve oluşturmayı, engellilerin anaakım politika, program ve hizmetlerden tam ve etkin yararlanabilmelerini, engellilik konusunu görünür kılmayı ve engellilerin kendileri ile ilgili politika oluşturma ve uygulama süreçlerine dâhil olmalarını amaçlamaktadır.

Engellilerin, eşit vatandaşlar olarak potansiyellerini gerçekleştirebildikleri içermeci bir toplum vizyonuyla 8 politika alanı üzerine inşa edilen 'Engelsiz Vizyon' 8 amaç, 31 hedef ve 107 eylem alanından oluşmaktadır. Vizyonumuzu ortaya koymanın tek başına yeterli olamayacağını bilinciyle; anılan belgenin 3'er yıllık eylem planları ile uygulanması öngörülmüştür.

2030 hedefi ile hazırlanan bu Vizyon Belgesi'nin değişen bakış açımızla harekete geçmek için ulusal çabamıza ivme vereceği açıktır. Vakit, toplumun tüm kesimleri ile hep birlikte yola çıkma vaktidir.

Mahinur ÖZDEMİR GÖKTAŞ
T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanı

GİRİŞ

Engellilik; ekonomik ve sosyal statüden bağımsız olarak toplumun tüm kesimlerini etkileyen toplumsal bir olgudur. Günümüzde engelliliği bir kader ve trajedi olarak gören anlayıştan vazgeçilmektedir. Bu anlayış yerini, engelliliği insan çeşitliliğinin bir parçası olarak gören ve engellilerin engelli olmalarından dolayı maruz kaldıkları durumları, insan hakkı ihlali olarak değerlendiren anlayışa bırakmaktadır. Engelliliğin bir insan hakları meselesi olduğu engellilerin çabası ve talepleri ile birlikte küresel olarak kabul edilen bir yaklaşım haline gelmiştir. Artık engelliler, kendileri hakkında başkaları tarafından karar verilen, korunmaya ve yardıma ihtiyaç duyan bireyler olarak değil; kendi yaşamları üzerinde yetki ve karar sahibi bireyler olarak kabul edilmeyi talep etmektedir.

Bu kapsamda; gerek uluslararası gerekse ulusal politikalarda son yıllarda artan bir önemle engellilik konusu insan hakları, ayrımcılıkla mücadele ve eşitlik, fırsat eşitliği, bağımsızlık, özerklik, katılım, farklılıklara saygı kavramları ile birlikte anılmaya başlamıştır. Ülke olarak tarafı olduğumuz Engellilerin

Haklarına İlişkin Sözleşme (EHİS) de bu ilkelerin üzerine inşa edilen güçlü bir iradeyi ortaya koymaktadır. Sözleşme, engellilerin insan hak ve özgürlüklerinden tam ve eşit şekilde yararlanmasını temin ve teşvik etmeyi amaçlamaktadır.

Bu doğrultuda Sözleşme; ulusal politika, planlama ve uygulamaların hak temelli ve kalkınma odaklı bir anlayışla toplumsal içermeyi sağlayacak şekilde kurgulanmasına ışık tutan bir yol haritası olarak kabul edilmektedir. Bu yol haritası niteliğindeki Sözleşme, ülkemizin engellilik politikasının uluslararası dayanağını oluştururken; Anayasa ve engellilik alanında çerçeve kanun niteliğinde olan Engelliler Hakkında Kanun ise ulusal dayanağını oluşturmaktadır. Bu dayanaklar çerçevesinde ulusal politikamız “engellilerin temel hak ve özgürlüklerden faydalanmasını teşvik ve temin ederek doğuştan sahip oldukları onura saygıyı güçlendirerek toplumsal hayata diğer bireylerle eşit koşullarda tam ve etkin katılımlarının sağlanması ve engelliliği önleyici tedbirlerin alınması” olarak benimsenmiştir.

Ülkemizde vatandaşlarımıza yönelik politika geliştirmek ve hizmet sunmak genel idare ile birlikte yerel yönetimlerin görev ve sorumluluğundadır. Bu politika ve hizmetler her vatandaş gibi engelli vatandaşları da

kapsamaktadır. Ancak, mevcut politika ve hizmetler engellilerin ve ailelerinin yaşam koşullarını iyileştirmek ve geliştirmekte yetersiz kalmakta; dolayısıyla engellilerin toplumsal yaşama tam ve etkin bir şekilde katılımlarını zorlaştırmaktadır. Bu nedenle tüm sektörler açısından her düzeydeki politika ve programın oluşturulması ve hizmetlerin sunumunda yeni bir yaklaşıma ihtiyaç bulunmaktadır. Bu yeni yaklaşım engellilerin tüm politika, program ve hizmetlerden etkili bir şekilde yararlanmasını sağlayacak hak temelli ve içermeci yaklaşımdır. Söz konusu yaklaşımın ulusal bakış açımıza dönüşerek ortak hareket etmemizi sağlaması gerekmektedir.

Engellilerin insan haklarından eksiksiz yararlanabilmeleri, toplumsal yaşamın her alanına tam ve etkin katılabilmeleri bu ortak payda ile mümkün olacaktır. Bu çerçevede ülkemizde engellilerin haklarının korunması ve geliştirilmesi konusunda yasal, kurumsal ve uygulamaya yönelik yapılması gerekenlerin hak temelli ve içermeci bir yaklaşımın yanında güçlü bir iş birliği ve koordinasyonla gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Bu gereklilikten hareketle oluşturulan bu belge, engellilik alanındaki ulusal vizyonumuzu ve yol haritamızı ortaya koymaktadır.

Bu Vizyon Belgesi, ülkemizin 2030'a kadar engellilik alanındaki politika, program ve hizmetlerini ortak bakış açısıyla yönlendirmeyi sağlayacak üst düzey bir politika belgesi olarak aşağıda yer alan hususları amaçlamaktadır:

»» Anaakım ve engellilik alanına özgü hizmetlere bütüncül ve yönlendirici bir çerçeveye sağlamak

»» Engellilerin anaakım politika, program ve hizmetlerden tam ve etkin yararlanabilmelerini sağlamak

»» Engellilik konusunu görünür kılmak ve engellilerin kendileri ile ilgili politika oluşturma ve uygulama süreçlerine dâhil olmalarını sağlamak

ENGELSİZ VİZYON

*Engellilerin,
eşit vatandaşlar olarak
potansiyellerini
gerçekleştirebildikleri
içermeci bir toplum
inşa etmek...*

İLKELER

Engellilik alanındaki vizyonumuz aşağıda yer alan temel ilkelere dayanmaktadır:

- » Kendi seçimlerini yapma özgürlükleri ve bağımsızlıklarını da kapsayacak şekilde, kişilerin insanlık onuru ve bireysel özerkliklerine saygı gösterilmesi
- » Ayrımcılık yapılmaması
- » Engellilerin topluma tam ve etkin katılımlarının sağlanması
- » Farklılıklara saygı gösterilmesi ve engellilerin insan çeşitliliğinin ve insanlığın bir paręası olarak kabul edilmesi
- » Fırsat eşitliği
- » Erişilebilirlik
- » Kadın-erkek eşitliği
- » Engelli çocukların gelişim kapasitesine ve kendi kimliklerini koruyabilme haklarına saygı duyulması

KAPSAM

Bu Vizyon Belgesi;
fiziksel, zihinsel, ruhsal ve duysal yetilerinde çeşitli düzeyde kayıplarından dolayı topluma diğer bireyler ile birlikte eşit koşullarda tam ve etkin katılımı kısıtlayan tutum ve çevre koşullarından etkilenen kişiler ve ailelerini kapsamaktadır.
Engellilik kavramının zaman içinde değişen ve dönüşen bir kavram olması sebebiyle kapsamın değişime açık olduğu göz önünde bulundurulmalıdır.

UYGULAMA YÖNTEMLERİ

Anaakımlaştırma

Anaakımlaştırma; siyasi, ekonomik ve sosyal alanlardaki tüm politika, program ve hizmetlerden engellilerin diğer bireylerle eşit şekilde yararlanabilmesi için bu politika, program ve hizmetlerin tasarım, uygulama, izleme ve değerlendirme süreçlerinde gözetilmesi ve tüm bu süreçlere katılımlarının sağlanması anlamına gelmektedir. Anaakımlaştırma, tüm politika, program ve hizmetlerin engellileri doğal olarak kapsadığının kabul edilmesinden öte tüm politika, program ve hizmetlerin engellilerin toplumsal yaşama tam ve etkin katılımları üzerindeki etkilerinin değerlendirilmesini ve ihtiyaç duyulan bütçenin tahsis edilmesini gerektirmektedir.

Bununla birlikte, ananakımlaştırma engelli kişilere yönelik pozitif tedbirlere olan ihtiyacı ve buna yönelik alınacak tedbirleri dışlamaz.

Engellilik çapraz kesen bir alan olarak tüm kamu kurum ve kuruluşlarının görev alanına girmektedir. Bu nedenle ülkemizde tüm kamu kurum ve kuruluşlarının politika, program ve hizmetlerine ilişkin tasarım, uygulama, izleme ve değerlendirme süreçlerinde engellilik konusunu hak temelli bir yaklaşımla gözetme, politikaların etkinlik ve verimliliğini engelliler açısından ortaya koyan değerlendirmeler yapma, gerekli bütçeyi tahsis etme ve engellilik açısından ayrıştırılmış verileri sağlama yükümlülükleri bulunmaktadır.

Dolayısıyla tüm taraflar için temel öncelik, engellilik konusunu görev alanları çerçevesinde bütüncül bir anlayışla dikkate almak, genel politika araçlarına dâhil etmek ve bu politikaların engellilerin hayatına nasıl yansıdığına değerlendirilebilmesi için ayrıştırılmış veri sağlamak olmalıdır.

Çift yönlü yaklaşım

İçermeci toplum, her bir bireyin farklı özellikleri ve farklı gereksinimleri olduğunu kabul eder ve engelli kişiler de dâhil olmak üzere farklılıkları ile birlikte her bir kişinin gereksinimlerini karşılayarak genel politika, program ve hizmetlerden yararlanmasını sağlar.

Toplumsal içermenin sağlanması hedefine ulaşmak için bir uygulama yöntemi olarak tek başına engelliliğin anaakımlaştırılması, engelliliğin çeşitliliğini gören tedbirlerin göz ardı edilmesi riskini taşıyabilir. Çift yönlü yaklaşım engellilik konusunun anaakımlaştırılması sürecinde engellilerin engel durumlarının çeşitliliğine ve düzeyine bağlı olarak farklılaşan ihtiyaçları için gerekli tedbirlerin alınmasını ve düzenlemelerin yapılmasını öngörerek bu riski ortadan kaldırmayı hedefler. Bu sürecin olmazsa olmazı ise bu tedbir ve düzenlemelere engellilerle birlikte karar verilmesidir.

Bu Vizyon Belgesi'nde engelliliğin anaakımlaştırılması temel bir uygulama yöntemi olarak kabul edilirken, diğer bir uygulama yöntemi olarak da her bir bireyin farklı gereksinimlerini karşılamak üzere çift yönlü yaklaşım benimsenmektedir.

Çok taraflı iş birliği ve etkili koordinasyon

İnsan haklarının birbiri ile ilişkili ve bağlı olması ve aynı zamanda engelliliğin bu hakları çapraz kesen bir alan olması nedeniyle bu Vizyon Belgesi'nde öngörülen politika alanları etkili bir koordinasyon ile çok taraflı iş birliğini gerektirmektedir. Bu koordinasyonun başat unsuru ise engelliler ve/veya engellileri temsil eden sivil toplum kuruluşlarının katılımının etkili bir şekilde sağlanmasıdır. Etkili koordinasyon engellilik alanındaki ortak amaçlarımızı ve bu amaçlara ulaşmak için ortaya koyduğumuz hedeflerimizi gerçekleştirmek, bir başka ifade ile vizyonumuzu hayata geçirmek için kilit bir öneme sahiptir. Ülkemiz açısından bu iş birliğinin tarafları Cumhurbaşkanlığı, Türkiye Büyük Millet Meclisi, yargı organları, kamu kurum ve kuruluşları, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu, Kamu Denetçiliği Kurumu, yerel yönetimler, uluslararası ve bölgesel kuruluşlar, siyasi partiler, sendikalar, medya organları, üniversiteler, meslek birlikleri, özel sektör vb.'dir.

Engellilerin katılımı

Katılım temel bir insan hakları ilkesi olarak demokratik ve içermeci bir toplum olmanın vazgeçilmez bir unsurudur. Özellikle demokratik ve içermeci toplum idealinin ön

koşulu, engelliler açısından da katılımın olmazsa olmaz unsuru olan karar alma süreçlerinde yer almaz. Engellilerin karar alma süreçlerine katılımı EHİS'in hazırlık sürecinde de deneyimlendiği üzere engelli kişilerin ihtiyaçlarının ortaya konulabilmesini ve bu ihtiyaçlara dair etkili çözümler üretilmesini sağlayan bir yöntemdir.

Politika ve hizmetlerin, ülkemiz nüfusunun yüzde 6,9'unu oluşturan engellilerin (Türkiye Nüfus ve Konut Araştırması, 2011) günlük hayatında daha fazla yansıma bulabilmesi ve engellilerin insan onuruna yaraşır bir hayat sürdürebilmesi toplumun tüm kesimlerinin ve elbette engelli çocuk ve kadınlar dâhil engellilerin iş birliğini ve katılımını zorunlu kılmaktadır. Bu noktada, bütün kamu kurum ve kuruluşlarının bu Vizyon Belgesi ile öngörülen içermeci toplum olma yolunda oluşturulacak politika, program ve hizmetlerin tasarımı, finansmanı, sunumu ve değerlendirilmesi ile ilgili tüm karar süreçlerine engellilerin katılımını sağlaması gerekmektedir.

Katılımın etkili olabilmesi için ise engelli bireyler için uygun destekler verilmeli ve gerekli düzenlemeler yapılmalıdır. Kimseyi arkada bırakmayan sürdürülebilir kalkınma hedeflerinin gerçekleştirilmesi ve toplumsal refaha ulaşılması ancak bu şekilde mümkün olur.

İZLEME

İçermeci toplum anlayışı, kimseyi arkada bırakmayan bütüncül politikalar oluşturmanın yanı sıra, oluşturulacak bir ulusal izleme sistemi ile söz konusu politikaların engellilerin yaşamı üzerine etkilerini değerlendirmeyi de gerektirir.

Her bir engellinin yaşam kalitesinin artırılabilmesi ve bunun sürdürülebilirliğinin sağlanması veriye dayalı politika oluşturma ve hizmet planlaması ile mümkündür. Bu nedenle mevcut durum ile gelecek için ortaya koyduğumuz hedeflerin gerçekleştirilme düzeyinin karşılaştırılması olmazsa olmazdır. Dolayısıyla engellilik konusunun görev alanlarımız çerçevesinde bütüncül bir anlayışla dikkate alınarak genel politika araçlarına dâhil edilmesi ile birlikte bu politikaların engellilerin hayatına nasıl yansıdığını değerlendirebilmek amacıyla ayrıştırılmış veriler sağlanmalıdır. Aslında bu anlayış "politika oluşturma ve hizmet sunma açısından bütüncül bakış, izleme açısından ise ayrıştırılmış "veri sağlama" olarak özetlenebilir.

Bu çerçevede tüm kamu kurum ve kuruluşları, kendi görev alanlarında politika ve hizmetler açısından engellilik temelinde ayrıştırılmış veri ve istatistik oluşturmakla yükümlüdürler. Ayrıca, kamu kurum ve kuruluşlarının bu veri ve istatistikleri kişisel verilerin korunmasına ilişkin mevzuata bağlı olarak paylaşma sorumlulukları da bulunmaktadır.

Engellilerin eşit vatandaşlar olarak potansiyellerini gerçekleştirebildikleri içermeci bir toplum inşa etmek vizyonunu hayata geçirmek adına belirlenen politika alanlarında 8 amaç ve 31 hedef ile bu hedeflere ulaşmak üzere gerçekleştirilecek faaliyetlere dayanak oluşturacak 107 eylem alanı belirlenmiştir.

*Engellilerin haklarının
gerçekleştirildiği;
kapsayıcı,
eşitlikçi,
sürdürülebilir
ve daha iyi bir
Türkiye için...*

**POLİTİKA
ALANLARI**

**İÇERMECİ VE
ERİŞİLEBİLİR
TOPLUM**

**HAKLARIN
KORUNMASI
VE ADALET**

**SAĞLIK VE
İYİLİK HALİ**

**KAPSAYICI
EĞİTİM**

**EKONOMİK
GÜVENCE**

**BAĞIMSIZ
YAŞAM**

**AFET VE İNSANİ
BAKIMDAN
ACİL
DURUMLAR**

**UYGULAMA
VE İZLEME**

8

1

2

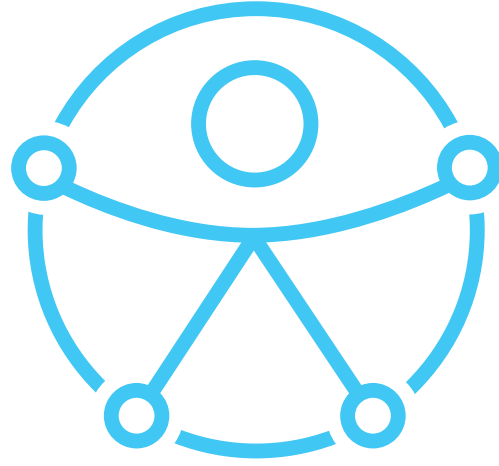
3

4

5

6

7

İÇERMECİ ve ERİŞİLEBİLİR TOPLUM

“ İçermeci ve erişilebilir toplum,
her bireyin toplumsal yaşamın tüm alanlarına katılmasına
ve bunlara erişmesine imkân sağlayarak
kimseyi arkada bırakmayan toplumdur.

”

AMAÇ

Engellilerin yaşamın her alanına dahil olduğu erişilebilir bir toplum inşa etmek

İçermeci ve erişilebilir toplum, her bireyin toplumsal yaşamın tüm alanlarına katılmasına ve bunlara erişmesine imkân sağlayarak hiç kimseyi arkada bırakmayan toplumdur. Engelliler söz konusu olduğunda ise içermeci toplum; engellilerin ayrımcılığa maruz kalmadan diğer bireylerle birlikte ve bağımsız bir şekilde toplumsal yaşamda yer alabildikleri, tüm insan hak ve özgürlüklerinden yararlanabildikleri erişilebilir bir topluma işaret eder.

Toplumsal tutum ve davranışların hak temelli yaklaşım doğrultusunda dönüştürülmesi, sosyal, kültürel etkinlikler ile turizm, rekreasyon ve spor faaliyetlerine katılımın güçlendirilmesi, bilgi ve iletişim teknolojileri dâhil erişilebilirliğin sağlanması içermeci ve erişilebilir toplum olmanın ön koşullarıdır.

Vizyonumuzun hayata geçmesi için hak temelli yaklaşımla toplumsal tutum ve davranışların dönüştürülmesi öncelikli hedeflerden biri olarak

belirlenmiştir. Bu yaklaşım engelliliği bireysel bir patoloji olarak gören bakış açısını değiştirmeyi hedefleyerek engelliliği insan çeşitliliğinin bir parçası olarak tanır. Engellilerin hukukun öznesi aktif bireyler olarak haklarını kullanabilmelerinin toplumsal olarak kabulü ve potansiyellerini ortaya çıkarabilmeleri önündeki engellerin ortadan kaldırılması, bu yaklaşımın yaygınlaştırılmasına yönelik farkındalık çalışmaları ile mümkündür. Bu sayede engellilerin hakları toplumun vicdanına bırakılmadan insan hakları hukuku temelinde güçlendirilmiş olacaktır.

İçermeci ve erişilebilir bir toplum olmanın temel gereklerinden biri de engellilerin hem kendileri hem de toplumun yararı için yaratıcı, sanatsal, entelektüel ve sportif potansiyellerini geliştirme ve kullanma fırsatına sahip olmalarının sağlanmasıdır. Engelli bireylerin ayrımcılığa maruz kalmadan toplumun diğer bireyleriyle birlikte ve eşit şekilde sosyal, kültürel etkinlikler

ile turizm, rekreasyon ve spor faaliyetlerine katılımlarını sağlamak amacıyla bu etkinlikler ulusal ve yerel düzeyde engelli bireyler için yaygın, ulaşılabilir ve sürdürülebilir olmalıdır.

Bu alanda oluşturulacak politikaların ve sunulacak hizmetlerin engellilik kapsayıcı, ayrımcılıktan uzak ve erişilebilir bir şekilde oluşturulması, planlanması ve uygulanması temel ilke olmalıdır. Bununla birlikte engellilerin engel durumlarından kaynaklı olarak söz konusu faaliyetlere katılımı için gereksinim duyabilecekleri düzenlemelere ilişkin destekleyici tedbirler de göz önünde bulundurulmalıdır. Bu bakış açısıyla gerekli kurumsal ve idari alt yapının oluşturulması, kaynak sağlanması, bilgilendirme ve bilinçlendirme çalışmaları yapılması, erişilebilir tesis ve altyapının kurulması büyük önem taşımaktadır.

Engelliler açısından içermeci ve erişilebilir bir toplum olmanın en temel gereklerinden biri de hem bir ilke hem de bir hak alanı olarak erişilebilirliktir. İçermeci ve erişilebilir toplum için konutlar da dahil binaların, açık alanların ve kamu hizmetlerinin, bilgi iletişim teknolojileri ve hizmetlerinin engelsiz olarak tasarlanması, uygulanması ve sunulması gerekmektedir.

Engellilerin bağımsız ve güvenli bir şekilde hareketlilik sağlayabilmesi, istediği her yere ve hizmete ulaşabilmesi, bunları kullanabilmesi için yapıları çevre, ulaşım sistemleri ve hizmetleri

dahil tüm kentsel hizmetlerde ve bilgi iletişim teknolojileri ve hizmetlerinde yönlendirici ve bilgilendirici tedbirlerin alınması temel önceliklidir.

Her türlü uygulamanın erişilebilir olması ise erişilebilirlik standartlarına uygunluk ile mümkündür. Erişilebilirliğin sağlanmasında standartların ve mevzuatın varlığı bir ön koşul olmakla birlikte uygulama için yeterli değildir. Ülkelerin mevcut imar ve şehircilik alt yapısı koşullarının yanı sıra erişilebilirlik konusundaki farkındalık düzeyi ve bilgi eksikliği, erişilebilirliğin hayata geçirilmesini zorlaştırmaktadır. Dolayısıyla erişilebilirliğin hayata geçirilmesi tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de yavaş işleyen bir süreçtir. Bu sürecin hızlanması için uygulamaların standartlara uygun düzeye taşınmasını sağlayacak farkındalık ve bilgi düzeyinin artırılması ve etkili denetim sistemlerinin oluşturulması gerekmektedir.

Bu Vizyon Belgesi ile engellilik alanında hak temelli yaklaşımın yaygınlaştırılması; engellilerin sosyal, kültürel etkinlikler ile turizm, rekreasyon ve spor faaliyetlerine katılımlarının güçlendirilmesi; kamu kullanımına açık alanların, ulaşım sistem ve hizmetlerinin, konut hizmetlerinin ve bilgi ve iletişim teknolojileri hizmetlerinin erişilebilirliğinin sağlanması; erişilebilirlik izleme ve denetim mekanizmasının güçlendirilmesine yönelik tedbirlerin alınması amaçlanmaktadır.

HEDEF 1

Engellilik alanında hak temelli yaklaşımın yaygınlaştırılması

1

Engellilere yönelik hak temelli bakış açısının yaygınlaştırılmasına ilişkin çalışmalar yapılacaktır.

2

Engelli bireylerin engelli hakları ve kamu hizmetlerine ilişkin farkındalığını artırmak üzere çalışmalar yapılacaktır.

3

Tüm ulusal strateji belgeleri ve eylem planlarında engellilik konusunun anaakımlaştırılmasını sağlayıcı çalışmalar yapılacaktır.

HEDEF 2

Engelli bireylerin sosyal, kültürel etkinlikler ile turizm, rekreasyon ve spor faaliyetlerine katılımının güçlendirilmesi

1

Sosyal, kültürel etkinlikler ile turizm ve rekreasyon faaliyetlerine ilişkin bilgi ve hizmet sunumunun erişilebilirliği güçlendirilecektir.

2

Engelli bireylerin sosyal ve kültürel yaşama katılımı güçlendirilecektir.

3

Engelli bireylerin turizm, seyahat, eğlence ve dinlenme faaliyetlerine katılımı güçlendirilecektir.

4

Engelli bireylerin sportif etkinliklere teşvik edilmesi ve eşit fırsatlarla katılımlarının sağlanmasına yönelik gerekli altyapı ve idari tedbirler alınacaktır.

HEDEF 3

Kamu kullanımına açık alanların erişilebilirliğinin sağlanması

1

Kamu ihalelerinde erişilebilirlik kriterlerine yer verilmesi sağlanacaktır.

2

Erişilebilirliği güçlendirmek üzere gerekli mevzuat düzenlemeleri yapılacaktır.

3

Tasarım ve planlama sürecinde kullanılmak üzere erişilebilirlik standartları hazırlanacak, mevcut standartlar güncellenecektir.

HEDEF 3

4

Kamu ve özel sektörde yürütülen her türlü mimari ve kentsel hizmet çalışmalarının erişilebilir bir şekilde hayata geçirilmesi için teknik personelin erişilebilirlik konusunda bilgi ve bilinç düzeyi artırılacaktır.

5

Erişilebilirlik Değerlendirme Modülü (ER-DEM) ile herkesin mevcut erişilebilirlik düzenlemeleri için değerlendirme ve başvuru yapabileceği, rehberlik alabileceği bir sistem kurulacaktır.

6

Erişilebilirliğin artırılması için teşvik programları geliştirilecektir.

HEDEF 4

Erişilebilir konut hizmetlerinin geliştirilmesi

1

Binaların tasarım ve yapım aşamasında erişilebilirlik kriterlerinin gerçekleştirilmesi sağlanacaktır.

2

Engel durumuna göre konut içi uyarlamaların yapılmasına yönelik model geliştirilecektir.

3

Uygun maliyetli erişilebilir konut tahsisi için model geliştirilecektir.

HEDEF 5

Ulaşım hizmetlerinin ve sistemlerinin erişilebilir hale getirilmesi

1

Kamu ve özel ulaşım hizmetlerinin ve sistemlerinin erişilebilirliğinin sağlanmasına yönelik tedbirler alınacaktır.

HEDEF 6

Bilgi ve iletişim teknolojileri ile elektronik hizmet sistemlerinin erişilebilirliğinin artırılması

1

Kamu kurumlarının web sayfaları erişilebilir hale getirilecektir.

2

e-Devlet hizmetlerinin erişilebilirliği güçlendirilecektir.

3

Medya sektörü tarafından sunulan hizmetlerin erişilebilirliği güçlendirilecektir.

HEDEF 6

4

Basılı ve dijital yayınların erişilebilir versiyonlarının sunumu yaygınlaştırılacaktır.

5

Bankacılık hizmetlerinin erişilebilirliği yaygınlaştırılacaktır.

6

Acil durum çağrı hizmetlerinin erişilebilirliği güçlendirilecektir.

HEDEF 7

Erişilebilirlik izleme ve denetiminin güçlendirilmesi

1

İzleme ve denetleme faaliyetleri elektronik ortamda gerçekleştirilecektir.

2

İzleme ve denetleme komisyonları mali açıdan güçlendirilecektir.

3

İdari para cezalarının etkin uygulanması sağlanacaktır.

HAKLARIN KORUNMASI VE ADALET

“ Engellilerin haklarının
korunması, geliştirilmesi ve adaletin tesis edilmesi;
engellileri öncelikle
hukuk öznesi bireyler olarak
tanımakla başlar. ”

AMAÇ

Engelliliğe dayalı ayrımcılıkla mücadele ederek eşitliği tesis etmek

Engelli bireyler insanlık ailesinin birer üyesi olarak onur ve değer bakımından tüm insanlarla eşit ve aynı hak ve özgürlüklere sahiptir. Ancak insanlık tarihi, çeşitli önyargı ve kalıp yargılara bağlı olarak engellilerin, haklara erişim ve hakları kullanma konusunda diğer bireylerle eşit koşullara sahip olmadığını ve ayrımcılığa uğradığını ortaya koymaktadır. Bu yaklaşım nedeniyle engelli bireyler genel anlamda yardıma muhtaç, karar verme yetisi bulunmayan, edilgen bireyler olarak değerlendirilmiş ve ayrımcılık, toplumsal dışlama hatta sömürü, şiddet ve istismar gibi kötü muamelelere maruz kalmışlardır.

Oysa hak temelli yaklaşım, insanın hiçbir niteliğini dışlamadan salt insan olma niteliği ile sahip olduğu hakları hiçbir engelle karşılaşmaksızın gerçekleştirmesini öngörmektedir. Bu doğrultuda engellilerin

haklarının toplumun vicdanına bırakılmadan yasalarla güvence altına alınması, ayrımcılıkla mücadele politikaları ve fırsat eşitliğini sağlayan tedbirler ile korunarak güçlendirilmesi, içermeci ve erişilebilir toplum olma yolunda atılacak en önemli adımlar olacaktır.

Bu noktada engellilerin haklarının korunması, geliştirilmesi ve adaletin tesis edilmesi; engellilerin öncelikle hukuk öznesi bireyler olarak tanınmalarını, herhangi bir ayrımcılıkla karşılaşmadan haklarını gerçekleştirebilmelerini, kendi haklarını koruyabilmeleri ve savunabilmeleri için adalet hizmetlerinin erişilebilirliğinin sağlanmasını ve siyasal yaşamın tüm süreçlerinde bağımsız bir şekilde yer alabilmelerini kapsamalıdır.

Zihin ve ruh sağlığı alanında sorun yaşayan kişiler dâhil olmak üzere engelli bireylerin kendileri ile ilgili konularda karar verebilmeleri

ve içinde yaşadıkları toplumu şekillendiren karar mekanizmalarında yer almaları engellilerin haklarının korunması ve geliştirilmesi elzemdir. Bu doğrultuda engellilerin yasa önünde eşit tanınmasına yönelik var olan kısıtlama veya sınırlandırmaların kaldırılarak karar vermelerini kolaylaştırıcı desteklerin sunulması gerekmektedir. Bunun sağlanması, bireyi insan ve vatandaş yapan tüm hakları -siyasal yaşama katılımın bir parçası olan oy kullanma hakkından, bağımsız ve etkili bir şekilde adalet hizmetlerinden yararlanma, sağlık hakkı kapsamında ele alınabilecek olan tedaviyi seçme hakkı ya da sömürü, şiddet ve istismardan masun olma hakkına kadar istisnasız olarak gerçekleştirebilmeyi mümkün kılar.

Bu Vizyon Belgesi ile engelli bireylerin insan haklarından ayrımcılığa uğramaksızın yararlanabilmeleri; bireysel özerkliklerine, bağımsızlıklarına, farklılıklarına ve kararlarına saygı duyulması; yasa önünde eşit tanınmaları; herhangi bir engele maruz kalmadan adalete erişimleri; hizmetlerin özellikle engelli kadın ve çocuklar göz önünde bulundurularak geliştirilmesi ve sunulması ile tüm engelli bireylerin sömürü, şiddet ve istismardan korunmalarına yönelik tedbirlerin alınması ve desteklerin sunulması amaçlanmaktadır.

HEDEF 1

Engellilerin ayrımcılığa karşı yasal olarak korunması

1

Ulusal mevzuatın gözden geçirilerek engelliliğe dayalı ayrımcılık içeren hükümlerin ayıklanmasına yönelik revizyon çalışması yapılacaktır.

2

Herhangi bir hakkın ihlali iddiası durumunda hukuki ehliyeteye sahip olup olmadığına bakılmaksızın şikâyet mekanizmaları ve prosedürlerinin engelliler açısından erişilebilir hale getirilmesine ilişkin gerekli yasal ve idari tedbirler alınacaktır.

3

Engelli kişilerin haklarını kullanırken ihtiyaç duydukları makul uyumlaştırmaların sağlanmasına yönelik yasal ve idari tedbirlerin alınması sağlanacaktır.

HEDEF 2

Engellilerin yasa önünde eşit tanınmasına yönelik bir sistemin oluşturulması

1

Engellilerin hukuki ehliyetini tanıyan ve destekleyen mevzuat revizyonuna yönelik çalışmalar yapılacaktır.

2

Engelliliğin farklı biçimlerini gözeterek destekli karar verme uygulaması için model geliştirme çalışmaları yapılacaktır.

HEDEF 3

Adalet hizmetlerinin engelliler açısından içermeci bir anlayışla güçlendirilmesi

1

Engellilerin adalete erişimi konusunda farkındalık çalışmaları yapılacaktır.

2

Adalet sistemi içerisindeki tesislerin erişilebilirliği artırılacaktır.

3

Engellilerin adli süreçlerde haklarını kullanırken yaşlarına ve engel durumlarına uygun uyumlaştırmaların sağlanmasına yönelik yasal ve idari tedbirlerin alınması sağlanacaktır.

4

Adli yardım süreci ve imkanları engelliler açısından güçlendirilecektir.

Engellilerin siyasal yaşama katılımının güçlendirilmesi

1

Siyasal yaşama katılımın önündeki yasal ve idari engellerin kaldırılmasına yönelik çalışmalar yapılacaktır.

2

Engellilerin seçim süreçlerine bağımsız bir şekilde katılabilmelerinin sağlanmasına ilişkin çalışmalar yapılacaktır.

3

Seçilme hakkının engelliler açısından güçlendirilmesine yönelik çalışmalar yapılacaktır.

4

Seçim süreçlerinde medya organları tarafından sunulan yayınların erişilebilirliğini güçlendirmeye yönelik çalışmalar yapılacaktır.

HEDEF 5

Engellilerin sömürü, şiddet, işkence, aşağılayıcı muamele ve ceza gibi insan onur ve haysiyetini zedeleyici muamelelerden korunması

1

Engellilere yönelik şiddet, istismar ve kötü muamele ile mücadele konusunda katılımcı ve bütüncül bir anlayışla çalışmalar yapılacaktır.

2

Engellilere yönelik şiddet, istismar ve kötü muamele ile mücadeleye ilişkin toplumun tüm kesimlerine yönelik bilgilendirme ve farkındalık çalışmaları yapılacaktır.

3

Mağdurların korunmasına yönelik tedbirler ve rehabilitasyon programları güçlendirilecektir.

HEDEF 5

4

Ayırt etme gücü olmayan engelli faillere yönelik rehabilitasyon programı geliştirilecektir.

5

Kadınlara yönelik ihmal, istismar, sömürü ve şiddetle mücadeleye ilişkin program ve hizmetlerin engelli kadınlar açısından içermeci bir anlayışla güçlendirilmesine yönelik çalışmalar yapılacaktır.

6

İşkence, insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele ve cezadan korunmaya ilişkin yasal ve idari tedbirler engelliliği gözetecek şekilde güçlendirilecektir.

HEDEF 6

Engellilerin karar mekanizmalarına katılımının güçlendirilmesi

1

Engellilik alanında çalışan STK'ların kapasitelerinin güçlendirilmesine yönelik çalışmalar yapılacaktır.

2

Engellilerin politika oluşturma ve uygulama süreçlerine ilişkin karar mekanizmalarına katılımı güçlendirilecektir.

SAĞLIK ve İYİLİK HALİ

“ Engellilerin herkesle birlikte kaliteli, uygun maliyetli, zamanında ve erişilebilir sağlık hizmetlerinden yararlanması esastır. ”

AMAÇ

Engellilerin yaşamları boyunca en üst sağlık ve iyilik haline sahip olabilmelerini sağlamak

Sağlık; kişinin fiziksel, ruhsal ve sosyal yönlerden tam iyilik halidir. Engelliler de dâhil her insan, yaşamı boyunca mümkün olan en yüksek seviyede fiziksel ve ruhsal sağlık standartlarından yararlanarak sağlık ve iyilik halinde olma hakkına sahiptir. Engelliler açısından toplumsal içermenin sağlanmasında kritik önem taşıyan haklardan biri olan sağlık hakkı; kaliteli, uygun maliyetli, zamanında ve erişilebilir sağlık hizmetlerine erişimi içermektedir. Bu hak aynı zamanda sağlık hizmetlerinin ücretsiz ve engelliler açısından erişilebilir biçimlerde alınan aydınlatılmış onam temelinde sağlanmasını da kapsamaktadır.

Temel olarak engelli bireylerin genel sağlık hizmetlerinden herkesle birlikte ve erişilebilir şekilde yararlanması esastır. Bu durum, genel sağlık hizmetleri kapsamında muayene

ekipmanının erişilebilir olması ya da işaret dili desteği sağlanması gibi çeşitli tedbirlerin alınmasını gerekli kılmaktadır.

Bunun yanı sıra; engelliliğin doğası gereği içinde barındırdığı çeşitlilik nedeniyle, engelli bireyler kimi zaman kendi özgün koşullarının gerektirdiği bazı durumlarda özelleştirilmiş sağlık hizmetlerine de ihtiyaç duyabilmektedir. Önlenebilir ikincil engellilikler ya da ek hastalıklarla karşılaşma riskleri de dahil sağlık açısından daha riskli durumda olan engelli bireylere yönelik kapsamlı bir tedavinin sunulması ve takibinin sağlanması gerekmektedir.

Bu noktada sağlık alanındaki politika ve hizmetlerde engelliliğin anaakımlaştırılması asli yaklaşım olarak benimsenmelidir. Bununla

birlikte engel durumları açısından gereksinim duyulan destekleyici de mutlaka alınmalıdır.

Bu Vizyon Belgesi ile bütüncül ve etkili önleme ve erken müdahale hizmetlerinin geliştirilmesi; engelliler açısından kapsayıcı, karşılanabilir ve erişilebilir sağlık hizmetlerinin güçlendirilmesi ve alternatif terapi yöntemlerini de kapsayan rehabilitasyon hizmetlerinin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması hedefleri aracılığıyla engellilerin yaşamları boyunca en üst sağlık ve iyilik haline sahip olabilmeleri amaçlanmaktadır.

HEDEF 1

Bütüncül bir yaklaşımla etkili önleme ve erken müdahale hizmetlerinin geliştirilmesi

1

Doğuştan ve sonradan oluşabilecek engellilik riski taşıyan alanlarda koruyucu ve önleyici çalışmalar yapılacaktır.

2

Erken tanı programları yaygınlaştırılacak ve aynı zamanda erken müdahale programları oluşturulacaktır.

HEDEF 2

Engelliler açısından kapsayıcı, karşılanabilir ve erişilebilir sağlık hizmetlerinin güçlendirilmesi

1

Engellilerin cinsel ve üreme sağlığı dahil sağlık hakkı ile mahremiyet hakkını kapsayan hasta hakları konusunda engellilerin ve sağlık profesyonellerinin farkındalığı artırılacaktır.

2

Sağlık kuruluşları (hastaneler, aile hekimlikleri, diş sağlığı merkezleri, ruh sağlığı merkezleri gibi) ve sağlık hizmetleri engellilerin fiziksel erişim, uygun araç-gereç, donanım, erişilebilir bilgi ve iletişim gibi ihtiyaçlarını karşılayacak hale getirilecektir.

3

Engellilerin engel durumuna bağlı olarak gereksinim duyduğu ilaç, tıbbi malzeme ve cihazlara erişimleri kolaylaştırılacak ve desteklenecektir.

HEDEF 3

Çeşitlendirilmiş terapi yöntemlerini de kapsayan rehabilitasyon hizmetlerinin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması

1

Farklı terapi yöntemlerinin geliştirilmesine yönelik çalışmalar yapılacaktır.

2

Farklı terapi yöntemlerinin yaygınlaştırılmasına yönelik çalışmalar yapılacaktır.

KAPSAYICI EĞİTİM

“ Kapsayıcı eğitimde,
öğrencinin eğitim ortamına değil,
eğitim ortamının öğrenciye uyum sağlaması amaçtır.

”

AMAÇ

Farklılıkları gören ve çeşitliliği destekleyen kapsayıcı eğitimi her seviyede güçlendirmek

Engelliler dâhil tüm bireyler için bir insan hakkı olan eğitim; insan potansiyelinin, saygınlık ve öz değer duygusunun gelişimi, özgürlüklere ve çeşitliliğe saygının güçlendirilmesi açılarından temel bir işleve sahiptir. Bu çerçevede eğitim sistemi, eşitlik temelinde engelli bireylerin ayrımcılığa uğramaksızın onur ve değer duygusunu güçlendirmeyi hedeflemelidir. Bu hedef doğrultusunda; eğitim sisteminin engellilerin gereksinimini karşılayan özel tedbirlerin alındığı; kişilik, yetenek, yaratıcılık, zihinsel ve fiziksel beceri ve potansiyellerinin en üst derecede gelişiminin desteklendiği kapsayıcı nitelikte ve hayat boyu öğrenim imkânı sağlayan bir yapıda olması gerekmektedir.

Eğitim hakkının tüm unsurları ile gerçekleştirilebilmesi açısından engellilerin erken çocukluk döneminden itibaren kapsayıcı bir eğitim sistemi içerisinde eğitim alması

sağlanmalıdır. Bu yaklaşımın benimsenmesi engellilerin toplumsal yaşamdan dışlanmasının önüne geçilmesi ve engelli olan/olmayan çocukların birbirlerinin farklılıklarına saygı göstererek bir arada yaşama anlayışlarının da geliştirilmesi açısından önemlidir. Çocukların bireysel farklılıklara ve gereksinimlere sahip oldukları, ancak bu durumun onların bir arada eğitim görmesinin önünde bir engel olmadığı düşüncesinden yola çıkarak, tüm eğitim ortamlarında engelliler dâhil tüm bireylerin gereksinimlerine cevap verecek biçimde gerekli fiziksel program ve eğitim öğretim yöntemleri ile makul uyumlaştırmalar dâhil ilgili düzenlemeler yapılmalıdır. Bu noktada, öğrencinin eğitim ortamına değil, eğitim ortamının öğrenciye uyum sağlaması temel yaklaşım olmalıdır.

Engelli çocukların erken eğitim döneminden itibaren eğitim hakkının gerçekleşmesi için

ebeveynlerinin bilgilendirilmesi, yönlendirilmesi ve bu konuda ailelere uygun desteğin sağlanması gerekmektedir. Engelli bireyin eğitim hakkına erişimi ve eğitimle toplumsal yaşama tam katılımı ancak engelli bireyin ve ailesinin bilgilendirilmesi, karar alma süreçlerine etkin olarak katılması ve her açıdan desteklenmesi ile mümkündür.

Bu Vizyon Belgesi ile engelli bireylerin kişiliği, yetenekleri ve yaratıcılığının yanı sıra zihinsel ve fiziksel yeteneklerinin de değerlendirilerek yaşadıkları topluma tam ve etkin katılımlarının sağlandığı kapsayıcı eğitimin her seviyede güçlendirilmesi amaçlanmaktadır.

HEDEF 1

Birlikte yaşama kültürünü destekleyerek özel gereksinimi olan çocukların akranlarıyla birlikte eğitimin her kademesine katılımının sağlanması

1

Erken çocukluk eğitimi dahil eğitimin her tür ve kademesinde görev alan tüm personel nitelik ve nicelik açısından güçlendirilecektir.

2

Eğitim müfredatı ve materyali engelliliğe dayalı ayrımcılık açısından revize edilecektir.

3

Hizmet sağlayıcılar, eğitim profesyonelleri, veliler ve akranlar dahil toplumun tüm taraflarına yönelik farkındalık ve eğitim çalışmaları yapılacaktır.

4

Erken çocukluk eğitiminden başlayarak eğitimin her tür ve kademesinde özel gereksinimi olan bireyleri, akademik ve sosyal açıdan geliştirecek nitelikli ve erişilebilir eğitim ortamlarının sağlanmasına yönelik çalışmalar yapılacaktır.

Özel gereksinimi olan çocuklara yönelik değerlendirme, yönlendirme ve izleme sisteminin güçlendirilmesi

1

Özel gereksinim ihtiyacı olan çocukların en erken yaşta eğitime yönlendirilmesine ve aile danışmanlığı sunumuna ilişkin çalışmalar güçlendirilecektir.

2

Eğitimin her tür ve kademesinde rehberlik hizmetleri özel gereksinimi olan çocukların ihtiyaçlarını karşılayacak ve gelişimini izleyecek şekilde güçlendirilecektir.

3

Eğitimin her tür ve kademesinde özel gereksinimi olan çocuklar açısından ayrıştırılmış veri ve istatistikler güçlendirilecektir.

4

Destek eğitim hizmetleri, gereksinim ihtiyacı olan çocukların ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde çeşitlendirilerek yaygınlaştırılacaktır.

HEDEF 3

Engelli bireyler için ortaöğretim, mesleki eğitim, yüksek öğrenim, istihdam, yaşam boyu öğrenme ortamlarına geçiş tedbirlerinin alınması

1

Engelli bireylerin yürütülen işe yerleştirme hizmetlerinin tüm unsurlarından etkin bir şekilde yararlanmaları yönünde tedbirler alınacaktır.

2

Özel eğitim gereksinimi olan bireyler için temel yaşam becerilerini geliştirmek, öğrenme ihtiyaçlarını karşılamak, işe ve mesleğe hazırlamak amacıyla düzenlenen yaygın eğitim programlarının güçlendirilmesi sağlanacaktır.

3

Örgün ve yaygın eğitim kurumlarındaki rehberlik ve psikolojik danışma hizmetlerinin, engelli bireylerin ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde güçlendirilmesi sağlanacaktır.

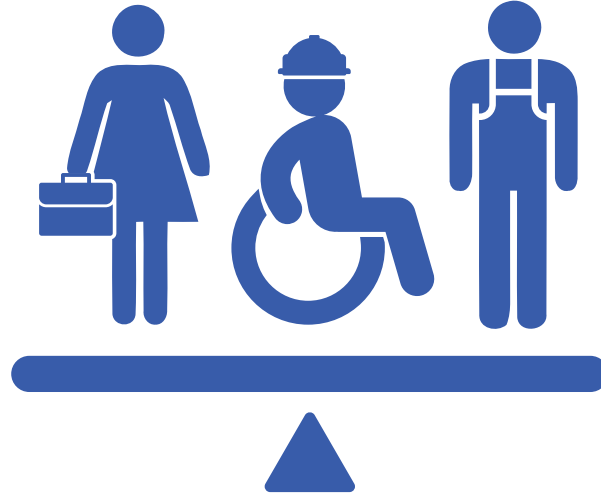
HEDEF 3

4

Okul ve meslek seçimlerinde bireylere rehberlik eden rehberlik araştırma merkezlerinin (RAM) engelli bireylere yönelik hizmetleri güçlendirilecektir.

5

Örgün ya da yaygın mesleki ve teknik eğitim programlarında yer alan engellilerin istihdama geçişlerinin desteklenmesine yönelik çalışmalar yapılacaktır.

EKONOMİK GÜVENCE

“ Engelliler için
açık, bütünleştirici ve erişilebilir ortamlarda
istihdam imkânlarının sağlanması,
kimseyi geride bırakmayan kapsayıcı kalkınmanın
asli araçlarından biridir. ”

AMAÇ

Engellilerin ekonomik statüsünü güçlendirmek

Tüm bireyler için olduğu gibi engelliler açısından da insan onuruna yaraşır bir hayat sürdürmenin ön koşullarından biri ekonomik güvenceye sahip olmaktır. Ekonomik güvence, meslek edinme ve istihdam olanaklarından yararlanabilmenin yanı sıra; bu hizmetlerden yararlanırken ihtiyaç duyulan desteklere ulaşabilme, bu hakkın kullanımının gecikmesi durumunda ise yeterli yaşam standardına sahip olabilmek için gerekli desteklere erişebilmeyi de kapsamaktadır. Aynı zamanda işsizlikten ve yoksulluktan korunmaya ilişkin tedbirlerden yararlanabilmeyi de içermektedir.

Meslek edinme ve çalışma hayatında yer alma, engelliler dâhil tüm bireyler açısından sahip olunan potansiyeli gerçekleştirmenin ve toplumsal bir değer oluşturmanın temel unsurlarından biridir. Bu doğrultuda engelli bireylerin mesleki teknik eğitim, yükseköğrenim ve yaygın eğitimin tüm aşamalarından yararlanabilmeleri ve bu süreçlerin devamında

da çalışma hayatında kendilerine yer bulabilmeleri; eşit, üretken ve kendine yeter bireyler olarak topluma katılımlarını sağlayacak; bu da toplumun bir arada yaşama kültürünü güçlendirecektir.

Engelli bireylerin toplumsal yaşama katılabilmeleri diğer bireylerden farklı bazı destekleri ve düzenlemeleri de gerektirmektedir. Engellilerin ihtiyaç duydukları desteklerin sağlanması, iş ortamlarında makul düzenlemelerin yapılması, sosyal yaşamda erişilebilirlik düzenlemelerinin gerçekleştirilmesini kapsayan bütüncül yaklaşım, engellilerin meslek edinme ve istihdamın tüm süreçlerine katılımlarının güçlendirilmesine imkân tanıyacaktır.

Bu Vizyon Belgesi ile meslek edinme ve istihdam hakkı, yeterli yaşam standardı ile birlikte ele alınarak daha geniş bir perspektif ile engellilerin ekonomik statüsünün güçlendirilmesini amaçlamaktadır.

HEDEF 1

Mesleki yönlendirme ve mesleki eğitim hizmetlerinin erişilebilirliğinin ve yaygınlaştırılmasının sağlanması

1

Örgün ya da yaygın mesleki ve teknik eğitim programları işgücü piyasasındaki ihtiyaç ve eğilimler gözetilerek geliştirilecek; programların uygulanması sürecinde engellilik alanında faaliyet gösteren STK'lar, meslek kuruluşları, sosyal taraflar ve özel sektör ile iş birliği yapılacaktır.

2

Engellilerin mesleki yönlendirme, örgün ya da yaygın mesleki ve teknik eğitim ile yaşam boyu öğrenme süreçlerine diğer bireylerle birlikte erişiminin sağlanması için mevzuat içermeci bir anlayışla revize edilecektir.

3

Engellilerin örgün ya da yaygın mesleki ve teknik eğitime yönlendirilmelerine ve uygun programlara yerleştirilmelerine yönelik rehberlik ve yönlendirme sisteminin içermeci bir anlayışla güçlendirilmesi için gerekli tedbirlerin alınması sağlanacaktır.

4

Engellilerin becerileri ile işe uyumlaştırılmasına yönelik yapılan faaliyetler yaygınlaştırılacaktır.

HEDEF 2

Engelliler açısından açık, bütünleştirici ve erişilebilir istihdam imkânlarının geliştirilmesi

1

Çalışma ve istihdam hakkına ilişkin mevzuat; iş ilanları ve başvuru formları dahil işe alım süreçleri, istihdam edilme koşulları, istihdamın sürekliliği, kariyer gelişimi ile sağlıklı ve güvenli çalışma şartlarını kapsayacak şekilde engelliler açısından kapsayıcı ve erişilebilir bir anlayışla revize edilecektir.

2

İşyerlerinde engelli bireylerin ihtiyaç duyduğu makul uyumlaştırmaların yapılması ve engellilerin destek teknolojilerinden yararlanması sağlanacaktır.

3

Çalışma ortamlarının ve işyerlerine ulaşımın erişilebilir olması için gerekli tedbirlerin alınması sağlanacaktır.

Engellilerin istihdamının teşvikinde istihdam modellerinin çeşitlendirilmesi ve güçlendirilmesi

1

Engelli bireylerin istihdam edilmesinde, destekli istihdam modelinin ana yöntemler arasında yerini alması ve yaygınlaştırılması için tedbirler alınacaktır.

2

Korumalı işyerlerinde istihdam edilen zihinsel ve ruhsal-duygusal engelli bireylerin açık işgücü piyasasına geçişlerini kolaylaştıracak tedbirler geliştirilecektir.

3

Engellilerin açık işgücü piyasasında istihdamının güçlendirilmesine yönelik özel sektör projelerinde İdari Para Cezaları Fonu'nun daha etkin kullanımı sağlanacaktır.

4

İdari Para Cezaları Fonu'nun etkili ve aktif kullanımının teşvik edilmesi konusunda bilgilendirme ve bilinçlendirme çalışmaları yapılacaktır.

HEDEF 4

Engellilerin girişimciliğinin desteklenmesi

1

İdari Para Cezaları Fonu ile engellilerin kendi işlerini kurmalarına yönelik verilen hibe desteğinin yaygınlaştırılması ve etkinleştirilmesi sağlanacaktır.

2

e-Ticaretin yaygınlaştırılması ile yeni iş ve meslek kollarının geliştirilmesi sağlanacaktır.

3

Engellilerin KOSGEB Girişimcilik Programı'ndan daha etkin bir şekilde yararlanmaları desteklenecektir.

HEDEF 5

Engellilere gelir desteği, vergi düzenlemeleri gibi ekonomik destekler sunulması

1

Mevcut destek ve düzenlemelerin gclendirilmesine yönelik çalışmalar yapılacaktır.

BAĞIMSIZ YAŞAM

” *Bağımsız yaşam;
kişilerin kendi kararlarını alabildikleri,
kendi seçimlerini yapabildikleri ve
ihtiyaç duydukları takdirde destek alabildikleri
yaşam biçimidir.* ”

AMAÇ

Engellilere bağımsız yaşam için bireysel ve sosyal destekler sunmak

İçermeci ve erişilebilir bir toplum olmanın en temel göstergesi engellilerin de herkes gibi ve herkesle birlikte toplum içinde bağımsız ve insan onuruna yaraşır biçimde yaşamlarını sürdürebilmeleridir. Bu yaklaşım; topluma bağımsız bir şekilde katılımı en güç olan ve bakıma ihtiyaç duyan engelli bireyleri de kapsamalı; geliştirilen hizmet modelleri, bağımsız yaşama geçişi destekleyen ve kurum temelli hizmetlerden toplum temelli hizmetlere geçişi hedefleyen bir niteliğe sahip olmalıdır. Engellilerin insan onuruna yaraşır ve bağımsız bir şekilde toplumsal yaşamda yer alabilmesi, engelli bireylerle birlikte yaşayanları da gözeten ve engelli bireye bakım veren kişilerin güçlendirilmesini hedefleyen tedbirler alınmasını da gerektirmektedir. Koruyucu aile sisteminin engelli çocuklar için güçlendirilmesi de bu tedbirler arasında yer almalıdır.

Engellilerin bağımsız yaşayabilmeleri için yaşamın tüm süreçlerinde ihtiyaç duydukları teknolojik destekler dâhil tüm bireysel destekleri karşılamak üzere kapsayıcı ve sürdürülebilir bir finansman sistemi kurulması da olmazsa olmazdır.

Bu Vizyon Belgesi ile tüm insanların onur ve haklar bakımından eşit doğdukları ve her yaşamın eşit değerinde olduğu kabul edilmekte; engelli bireylerin yaşamın her alanında bağımsız bir şekilde var olarak topluma dâhil olabilmelerinin sağlanması amaçlanmaktadır.

HEDEF 1

Engelliler ve ailelerine yönelik bağımsız yaşamı destekleyici çeşitlendirilmiş ve yeni nesil bakım hizmetlerinin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması

1

Engelli bireyin ihtiyaçlarına yönelik yaşamın tüm süreçlerini kapsayan toplum temelli bütünlük bakım hizmet modeli geliştirilecektir.

2

Kurum temelli bakımdan bağımsız yaşama geçişi sağlayacak politika ve sosyal süreçlerin düzenlenmesine yönelik çalışmalar yapılacaktır.

3

Koruyucu aile sistemi engelli çocukların ve koruyucu ailelerin gereksinimlerini de gözeterek şekilde güçlendirilecektir.

HEDEF 1

4

Bağımsız yaşamı destekleyici hizmetler için gönüllülük çalışmaları geliştirilip yaygınlaştırılacaktır.

5

Manevi destek programının geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması sağlanacaktır.

6

Bakım sorumluluğunu üstlenen aile bireyinin bakım yetkinliğinin artırılmasına yönelik çalışmalar yapılacaktır.

7

Engelliler ve ailelerine yönelik bilgilendirme, danışmanlık, rehberlik ve destek hizmetleri güçlendirilecektir.

Uzun dönemli bakım hizmetlerinin güçlendirilmesi

1

Bakım kalite standartları geliştirilecek ve denetimler güçlendirilecektir.

2

Kurumsal bakım hizmet modeli, sağlık ve sosyal bakımı kapsayacak biçimde geliştirilecektir.

3

Uzmanlaşmış bakım ve rehabilitasyon merkezleri geliştirilip yaygınlaştırılacaktır.

4

Bakım süreçlerinde yer alan personelin nitelik ve niceliği güçlendirilecektir.

HEDEF 3

Engellilerin bağımsız yaşamını güçlendirmek için destek teknolojilerine ve araç-gereçlere erişimlerinin sağlanması

1

Yönlendirme, bireysel değerlendirme, uygun desteğin tespiti ve finansman da dahil olmak üzere destek teknolojilerinin sunumuna ilişkin sürecin gözden geçirilerek sistemin güçlendirilmesine yönelik çalışmalar yapılacaktır.

2

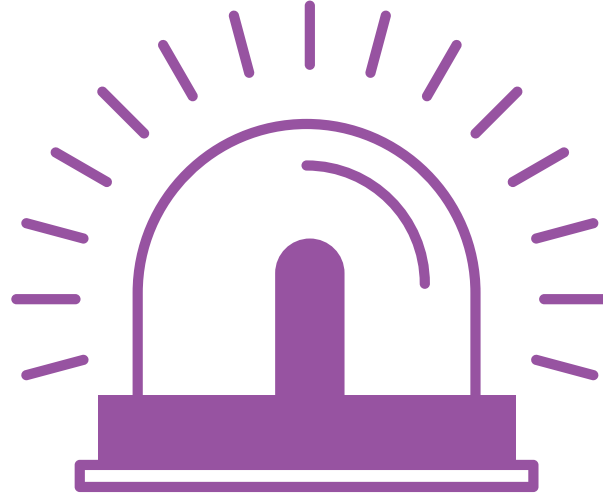
Araştırma, geliştirme çalışmaları ve yenilikçi çözümler teşvik edilecektir.

HEDEF 4

Kişinin engelliliğinden kaynaklı gereksinimi olan bireysel destekler için kapsayıcı ve sürdürülebilir bir finansman sistemi kurulması

1

Bakım güvence sisteminin kurulmasına ilişkin çalışmalar yapılacaktır

AFET ve İNSANİ BAKIMDAN ACİL DURUMLAR

“

*Engellilik kapsayıcı afet ve insani bakımdan
acil durumların yönetimi,
herkes güvende olana kadar kimse güvende değildir
anlayışına dayanır.*

”

AMAÇ

Afet ve insani bakımdan acil durumlarda engelliler açısından içermeci koruma ve müdahale anlayışını güçlendirmek

Günümüzde afetler ve insani bakımdan acil durumlarda, korunma ve güvenliğin sağlanması herkes için olduğu gibi engelliler için de öncelikli tedbirlerden biri olarak kabul edilmektedir. Bu kapsamda, engelliler için afet ve insani bakımdan acil durumların ortaya çıkardığı risklere karşı hazırlayıcı ve koruyucu hizmetlere erişimde fırsat eşitliğinin sağlanması yaşamsal önemdedir.

Engelliler; afet öncesi, sırası ve sonrasında karşılaştıkları fiziksel, çevresel ve sosyal engeller nedeniyle genellikle daha ağır kayıplar yaşamaktadır. Bu durum çoğunlukla, engellilerin afet ve acil durumlara ilişkin risk azaltma, hazırlık, müdahale ve iyileştirme çalışmalarının dışında bırakılmalarından kaynaklanmaktadır. Bu nedenle afet ve insani bakımdan acil durumlara ilişkin tüm planlamaların engelliler açısından içermeci bir anlayışla geliştirilmesinin yanı sıra; veri toplama, risk değerlendirme ve afet riski

azaltma planlarının hazırlık çalışmalarında engelliler ve onları temsil eden sivil toplum kuruluşları ile etkili bir iş birliği yapılmasını da gerektirmektedir.

Afet ve insani bakımdan acil durumlar öncesindeki bilgilendirme ve planlama çalışmaları ile sonrasındaki yeniden inşa, yeniden yerleşim ve rehabilitasyon çalışmalarının engelli bireylerin özel gereksinimlerine uygun ve erişilebilir biçimde gerçekleştirilmesi, engellilerin toplumun diğer bireyleriyle eşit ve tam bir şekilde afetlerden ve insani bakımdan acil durumlardan korunma haklarının sağlanmasının temel unsurlarıdır.

Bu Vizyon Belgesi ile afet ve insani bakımdan acil durumlara ilişkin risk azaltma, hazırlık, müdahale ve iyileştirme çalışmalarının engelliler açısından içermeci bir yaklaşımla gerçekleştirilmesi amaçlanmaktadır.

HEDEF 1

Afet ve insani bakımdan acil durumlara ilişkin risk azaltma, hazırlık, müdahale ve iyileştirme çalışmalarının engelliler açısından içermeci ve sürdürülebilir bir yaklaşımla gerçekleştirilmesi

1

Afet ve insani bakımdan acil durumlara ilişkin planlamalar uluslararası standartlar çerçevesinde engelliler açısından içermeci bir anlayışla geliştirilecektir.

2

Afet ve insani bakımdan acil durumlar sonrasında uygulanacak yeniden inşa, yeniden yerleşim ve rehabilitasyon çalışmaları engelli bireylerin özel gereksinimlerine uygun ve erişilebilir biçimde gerçekleştirilecektir.

UYGULAMA VE İZLEME

“Ülkemizin Engelsiz Vizyon’unun hayata geçmesi için tüm tarafların temel önceliği; güçlü koordinasyon, bütüncül politika ve ayrıştırılmış veri anlayışını benimsemektir.”

AMAÇ

Koordinasyon anlayışını ve veriye dayalı izleme kapasitesini güçlendirmek

Ülkemizde son yıllarda artan bir farkındalık ile engellilere yönelik çalışmalar hız kazanmıştır. Engellilerin toplumsal bütünleşmelerini sağlamak üzere bu çalışmaların ortak bir payda ile şekillenip, daha sistematik ve izlenebilir hale getirilmesine ihtiyaç bulunmaktadır. Bu ihtiyaçtan hareketle; engellilerin diğer bireylerle birlikte tüm haklardan yararlanabilmelerini temin etmek açısından devletin topyekûn yaklaşımını ortaya koyarak ortak bir yol haritası olacak Engelsiz Vizyon Belgesi, ilgili tüm tarafların iş birliği ile hazırlanmıştır. Söz konusu belge ülkemizde engellilerin haklarının korunması ve geliştirilmesi konusunda yasal, kurumsal ve uygulamaya yönelik yapılması gerekenlere ışık tutacak bir üst politika belgesidir.

Benimsediğimiz vizyon ve bu vizyon doğrultusunda belirlenen amaç ve hedeflere

ulaşılması, ülkemizdeki yaklaşık 5,6 milyon engelli vatandaşımızın yaşamında karşılık bularak kendini gösterecektir. Mümkün olduğu kadar çok yönlü bir şekilde erişilebilir olan ve tüm dezavantajlı grupları da içeren bir toplum yapısı oluşturmak üzere başta politika yapıcıların ve uygulayıcıların kararlılık göstermesi gerekmektedir. Toplumun tüm taraflarınca hak temelli ve kalkınma odaklı yaklaşımın benimsenmesi ancak ve ancak bu kararlılık ile sağlanacaktır.

Bu noktada tüm kamu kurum ve kuruluşları ile konuyla ilgili odak kurum olan Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü'ne kendi görev alanlarında önemli sorumluluklar düşmektedir. Bu sorumlulukların ilki tüm kamu kurum ve kuruluşları tarafından politika ve uygulamaların bu Vizyon doğrultusunda katılımcı ve güçlü bir

koordinasyon anlayışıyla geliştirilmesidir. Diğeri ise bu politika ve uygulamaların engellilerin hayatına yansımaya düzeyini izlemek üzere veri ve istatistiklerin oluşturulmasıdır.

Bilindiği üzere; engellilik alanındaki veri yetersizliği, engellilerin haklarının gerçekleştirilme ve hizmetlerden yararlanma düzeylerinin değerlendirilmesine imkân vermemektedir. Bu kapsamda engellilere ilişkin hak temelli ve kalkınma odaklı yaklaşımın uygulamaya yansımalarını sağlayacak politikaların geliştirilmesine dayanak oluşturacak veri ve istatistiklere gereksinim duyulmaktadır. Ulusal politikaların engellilik boyutunu kapsamaması ancak bilgi toplama ve bilginin sürdürülebilirliğinin sağlanması ile mümkündür.

Bu Vizyon Belgesi ile engellilik alanında politika oluşturma ve izleme süreçlerinin çok taraflı ve katılımcı bir anlayışla koordine edilmesi ve engellilerin sayılarına ve niteliklerine ilişkin veri toplamanın yanı sıra, sunulan hizmetlerin niteliğine ilişkin veri sağlanması amaçlanmaktadır.

HEDEF 1

Politika oluşturma ve uygulamanın izlenmesine yönelik veri ve istatistiklerin geliştirilmesi

1

Genel araştırmalar aracılığıyla engellilik ayırımında veri toplanması ve karşılaştırılabilir istatistikler oluşturulması sağlanacaktır.

2

Sektörel bazda idari kayıtlar aracılığıyla engellilik ayırımında verilerin geliştirilmesine, güçlendirilmesine ve paylaşılmasına yönelik çalışmalar yapılacaktır.

3

Bağımsız izleme ve denetleme kurumlarına yapılan başvurulara ilişkin verilerin engellilik ve konu temelinde ayrıştırılmış olarak toplanması ve sunulmasına yönelik çalışmalar yapılacaktır.

HEDEF 1

4

Engellilerin karşılaştığı sorunların tespit edilmesine yönelik sektörel bazda araştırmalar yapılması sağlanacaktır.

5

Veri ve istatistikler erişilebilir biçimlerde engellilerin erişimine açık hale getirilecektir.

6

Veri ve istatistiklerin oluşturulma sürecine engellilerin katılımı sağlanacaktır.

HEDEF 2

Politika oluşturma ve izleme süreçlerinin çok taraflı ve katılımcı bir anlayışla koordine edilmesi

1

Engelli Hakları İzleme ve Değerlendirme Kurulu yeniden yapılandırılarak glendirilecektir.

2

Engellileri temsil eden STK'ların politika oluşturma, uygulama ve izleme süreçlerinin taraflı olma rollerinin glendirilmesine yönelik çalışmalar yapılacaktır.

3

Vizyon Belgesi 3 yıllık eylem planları ile uygulanarak izlenecektir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
AİLE VE SOSYAL HİZMETLER
BAKANLIĞI